

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÖMER SABANCI’NIN

BUSİAD’IN DÜZENLEDİĞİ

“2006 YILININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE

2007 YILINDAN BEKLENTİLER”

BAŞLIKLİ TOPLANTI KONUŞMASI

4 Aralık 2006

Bursa

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Briüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Değerli konuklar,

TÜSİAD adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bursa Sanayici ve İşadamları Derneği'nin davetlisi olarak sizlere hitap etmekten büyük mutluluk duyuyorum. Başkan Ali İhsan Yeşilova'nın şahsında hepinize teşekkür ederim.

Bildiğiniz gibi, 10 yılı aşkın bir süredir, Anadolu'daki gönüllü ve bağımsız sanayici ve işadamı dernekleri, ulusal ve bölgesel sorunlara çözüm aramak üzere birlikte faaliyet gösteriyorlar. Son iki yılda da Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu TÜRKONFED ve bu konfederasyonu oluşturan federasyonlar kuruldu.

Söz konusu federasyonlardan biri, kuruculuğunda BUSİAD'ın öncülük yaptığı, Marmara ve Karadeniz Sanayici ve İşadamı Dernekleri Federasyonu MAKSİFED. Biliyorsunuz MAKSİFED'e biz de üyeyiz.

BUSİAD'ın MAKSİFED'in kuruluşuna öncülük yapması bir tesadüfün eseri değil. BUSİAD, daha ilk zirvemizden bu yana sürecin içinde aktif biçimde var olan ve süreci şekillendiren derneklerimizden biriydi. Biliyorsunuz birlikteliğimizin o dönemdeki en önemli ifadelerinden biri olan SİAD Zirveleri'nin ikincisini Uludağ'da yapmıştık. BUSİAD'ın bu süreçte aktif rol almasında, Türkiye'nin en eski iş dünyası örgütlerinden biri olmasının da önemli bir rolü olduğuna inanıyorum. Sizlere tüm çabalarınız için teşekkür ediyorum.

Bu akşam, AB, ekonomi, reformlar gibi başlıklar altında 2006'nın geride kalan, 2007'nin gözükken ufkunda bir gezinti yaparak bazı görüş ve düşüncelerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

İlk olarak geçen hafta açıklanan ve AB ile sürdürdüğümüz müzakerelerde yeni bir siyasi krizi başlatan Avrupa Komisyonu'nun tavsiye kararını değerlendirmek istiyorum.

Bildiğiniz gibi Komisyon, Avrupa Birliği Konseyi'ne sekiz müzakere başlığının açılmaması ve diğer başlıkların kapatılmasının da Kıbrıs şartına bağlanması yönünde bir öneride bulundu.

Burada sözü edilen şart, bildiğiniz gibi, deniz ve hava limanlarımızın Güney Kıbrıs gemi ve uçaklarına açılmasıdır. Türkiye, bu konuda bir taahhütte bulunmuş olmakla birlikte, bu taahhüdü yerine getirmeyi, siyaseten Kuzey Kıbrıs'a uygulanan ekonomik ambargonun kaldırılmasına bağlamıştı.

Kıbrıs Rum Yönetimi, Kuzey Kıbrıs'a yönelik ekonomik ambargoyu sona erdirecek olan AB direktiflerini veto edince, AB sözünü tutmamış oldu. Bu gelişme de Türkiye'nin taahhüdünü yerine getirmemesine yol açtı.

Aslında, komisyonun tavsiyesi, adalet ve insaf duygusunu büyük ölçüde yitirmiş olmanın izlerini taşıyor. Hukuki ve teknik olarak sorunlu... Açılışı-kapanışı şarta bağlanan bazı başlıkların konuyla ilişkisi yok.

Bu tavsiye kararı, temelde, siyasi düzlemin meselelerini, teknik düzleme çekerek, müzakerelerin önünü tıkamaya çalışmaktadır. Bunun nedeni, dönemsel bir politik tutum değişikliğini gizlemeye çalışmaktır. Nedir bu tutum değişikliği?

2004 yılında AB, tam üyelik perspektifi ile müzakereleri açma kararı aldı. Şimdi üye ülkelerden bazıları, iç politik kaygılardan dolayı, bu kararın arkasında durmak istemiyorlar. Gümrük Birliği'nin gereği olarak deniz ve hava limanlarının Güney Kıbrıs'a açılmaması meselesini bahane olarak kullanıp, Türkiye'yi tek taraflı olarak süreçten caydırmaya çalışıyorlar. Tabii ki bu oyuna gelmeyeceğiz.

Peki durum çok mu kritik? Elbette ki hayır. Bu konuda hükümetin sağduyulu yaklaşımını biz de destekliyoruz.

Karşı karşıya kaldığımız durum ciddidir, fakat aşılmaz değildir. Kısa vadede yapmamız gereken, Konsey toplantısına kadar, haklı pozisyonumuzu her kademede ve platformda anlatmaya devam etmektir. Mevcut tavsiyenin siyasi karara dönüşmeden değişmesi ve AB'nin hakkaniyetli, tutarlı ve sürdürülebilir bir çözümü kabul etmesi için çaba sarf etmektir.

Orta ve uzun vade perspektifimizi belirlerken de, her şeyden önce, bu yeni durumun Türkiye'nin "müzakere eden ülke" konumunu hukuken değiştirmedini iyi kavramak gerekir. Biz, "imtiyazlı ortaklık" gibi seçenekleri asla kabul etmeden, masada oturmaya devam edeceğiz.

En az on yıllık bir süreçten söz ediyorsak, bu krizin bu süreçteki ne ilk ne de son kriz olmadığını, olmayacağını bilmeliyiz. Dönemsel etkilerle ortaya çıkan bu tür krizler, diplomasinin karmaşık mantığı içinde, daha önce defalarca olduğu gibi, bu kez de çözüme kavuşturulabilir. Yeter ki inisiyatifi ele alalım, aktif bir biçimde çözümü arayalım. Türkiye'nin tam üyeliğinin, hem tek tek ülkeler, hem de Birlik bazında AB'nin ekonomisini, sosyal hayatını, huzur ve güvenliğini ve siyasal istikrarını geliştireceğini, bıkmadan, usanmadan anlatalım.

"AB bizi istemiyorsa, neden ısrarla AB'ye girmeye çalışıyoruz" diyenlere şunu hatırlatmak istiyorum. Bugün, bazı Avrupalı politikacıların kısa vadeli çıkarları, özellikle Almanya-Fransa ekseninde bize karşı bir direnç yaratıyor olabilir. Ama bu dönemsel direncin ötesinde şu gerçekleri AB'nin göremediğini sanmayalım:

- 1) Avrupa iş dünyasının Türkiye'de önemli yatırımları var ve bunlar her geçen gün artıyor. Avrupalı iş adamı Türkiye'nin genç, canlı, hızla yükselen ve jeostratejik pozisyonu olan bir pazar olduğunun çok farkında. Bu yüzden de Türkiye'nin AB üyeliğini güçlü biçimde destekliyor.
- 2) Türkiye'nin, hızla gelişen bir pazar olarak Gümrük Birliği içinde yer alması, Avrupa'nın büyük ekonomilerinde ciddi istihdam yaratmış durumda ve yaratmaya da devam edecek.
- 3) Dünyanın hızlı gelişen stratejik sektörlerinde, enerjide, bilişim, finans ve telekomünikasyonda Türkiye bu hıza ayak uydurabilen, cazip bir ülke konumunda.
- 4) Avrupa'nın Rusya dışındaki alternatif enerji kaynaklarına ulaşabilmesi, Türkiye koridorunu etkin kullanabilmesine bağlı.
- 5) AB'nin kendi iç güvenliğini sağlayabilmek için, organize suç, yasa dışı göç ve terörizm konularında Türkiye'nin güçlü desteğine ihtiyacı var. Türkiye bu desteği şimdiden vermeye başlamış durumda.

Peki biz Avrupa'yı neden istiyoruz?

Her şeyden önce, küreselleşmenin yarattığı sert rekabet ortamında, bize en yakın güçlü kampın içinde yer almanın en akılcı, en doğal açılım olduğunu düşünüyoruz. Avrupa bize sadece coğrafi olarak yakın değil, ekonomik olarak da yakın. İhracatımızın yarısını Avrupa'ya yapıyoruz. Şirketlerimiz her geçen gün Avrupa'daki faaliyetlerini artırıyorlar, istihdam yaratıyorlar. Avrupa'da hatırı sayılır bir Türk nüfusu barındırıyoruz. On binlerce Türk öğrenci Avrupa'da okuyor.

Siyasetimize, ekonomimize, sosyal hayatımıza belirli standartların gelmesini arzu ediyoruz. Hem siyasette hem ekonomide istikrarı sağlayarak, sürdürülebilir bir büyüme içine girmeyi ve bu şekilde Türkiye'nin her yönüyle gelişmiş bir ülke olmasını istiyoruz. AB, bu amacımızı gerçekleştirmek için yegane referans noktası...

Peki, AB güçlü bir seçenek olmaya gelecek on yılda da devam edebilecek mi? Kendi içinde bir çok sorun yaşıyor. Birliğini ne kadar sürdürebilecek?

Bu soruyu bir başka soruyla karşılayalım:

AB dağılmayı göze alabilir mi? ABD ve Japonya gibi dev ekonomilerin, Çin, Hindistan, Rusya gibi yükselmekte olan yeni devlerin karşısında AB'nin birliğini korumak, pekiştirmek ve sorunlarını çözerek genişleyebildiği kadar genişlemekten başka çaresi var mı?

Türkiye'nin kendi çıkarları açısından bakıldığında, elbette küresel rekabet gücü daha artmış, verimli kurumsal yapıları olan ve siyasi anlamda uyum içindeki güçlü bir Avrupa'nın üyesi olmak anlamlıdır. Zamanı geldiğinde bunun da değerlendirilmesi yapılacaktır.

Burada önemli olan, yol boyunca yaşayacağımız değişikliklerin, bu süreçte bir kayıp yaratıp yaratmayacağıdır. Biz diyoruz ki, AB, insan haklarına saygılı, gelişmiş bir demokrasidir, derin bir piyasa ekonomisidir, önemli ve etkin bir siyasi entegrasyondur. Bu nedenle, AB uyumu bağlamında her alanda gerçekleştirilen reformlar, gelişmişlik yolunda Türkiye'nin gerçek ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Ne yapıyorsak Türkiye'nin siyasi ve ekonomik anlamda gelişmiş bir dünya ülkesi olması için yapıyoruz ve bu süreç tüm tarafların kazanmasına müsait bir süreçtir.

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinin Hükümet'in icraatının temel gündem maddesi olmasının gerekliliğini TÜSİAD olarak işte bu nedenle her fırsatta vurguluyoruz. İşte bu nedenle, muhalefetin de, AB konusunda daha sorumlu bir çizgi tutturmasını, bu konunun kısa vadeli siyasi çıkarılara feda edilmemesini talep ediyoruz.

Değerli konuklar,

AB uyumu, aslında, üzerinde iyi çalışılmış bir mikroekonomik reform sürecinden ibarettir. Bu bizim geliştirmeye çok ihtiyaç duyduğumuz bir alandır. Çok mesafe kat etmiş olmakla beraber, önümüzde daha yapılması gereken birçok iş var.

Gelin ekonomimize bir göz atalım ve geldiğimiz noktayı, ne yönde ilerlememiz gerektiğini belirlemeye çalışalım.

Sizlerin de yakından takip ettiğiniz üzere ülkemiz, 2001 krizi ertesinde uygulamaya koyduğu ekonomik program sayesinde 2002-2005 döneminde yılda ortalama %7,5 civarında bir hızla büyürken, aynı dönemde enflasyonu da %70'lerden %8 seviyelerine indirdi. Konsolide bütçe dengeye kavuşturuldu. Kamu borç stokumuzun milli gelire oranı ciddi biçimde aşağı çekildi. Kamu kesiminin borç alma ihtiyacı gözle görülür biçimde azaltıldı. Bu dönemde, faizlerin gerilemesi sayesinde ekonomi genelinde güven ortamı yeniden tesis edildi, tüketim ve yatırımlar canlandı.

Yüksek büyüme oranlarının bir yan etkisi olarak, 2006'nın ilk dokuz ayında 25 milyar doların üzerine çıkan cari açık bir rahatsızlık yarattıysa da, bu açığın finansmanında bugüne kadar bir sorun yaşanmadı. Yine de her zaman bu göstergenin çok yakından ve dikkatle izlenmesi gerektiğini söyledik.

Bildiğiniz gibi Mayıs ayında, ABD'nin faiz oranlarını artırması sonucu, mali piyasalarda ciddi bir dalgalanma yaşandı. Faizler, kurlar olumsuz etkilendi ama, kamu dengelerindeki iyileşme ve banka sistemindeki güçlenme, bu dalgalanmayı fazla hasar olmaksızın atlattığımızı sağladı.

Bu dalgalanmaya rağmen, Türkiye'nin ekonomik performansının, geçmiş dönemlerle karşılaştırıldığında, eşine az rastlanır bir iyileşme gösterdiği açıktır. Ancak, bu performansın rekabet içerisinde bulunduğumuz diğer gelişmekte olan ülkelere kıyasla belirgin bir üstünlük sağlayacak boyutta olmadığı da görülmelidir.

Küresel koşullar gelişmekte olan ülkeler arasındaki rekabeti giderek daha fazla artırıyor ve karmaşık hale getiriyor. Bu yüzden, son yıllardaki kazanımların yitirilmemesi için orta ve uzun vadeli büyüme stratejilerinin bugünden itibaren tasarlanması ve etkin biçimde uygulamaya konulması gerekiyor.

Yapısal işsizlik ve enflasyon oranlarının sürdürülebilir denge seviyelerine çekilememesi, bütçe gelir ve gider kalemlerinin kalitesinde yeterli iyileşmenin sağlanamaması gibi unsurlar ekonomimizdeki mevcut sorun alanları arasında sayılabilir. Sürdürülebilir büyümenin önkoşullarından biri olan makroekonomik istikrarın tam anlamıyla tesis edilmesi halinde bile, uzun dönemli sürdürülebilir bir büyüme eğilimi ancak ve ancak sürecin mikro reformlarla desteklenmesi durumunda mümkün olabilecektir.

Sektörlerin dünya piyasalarına ve bu piyasaların standartlarına uyumunu sağlayacak adımlar, yatırımların önünü açacak her türlü düzenleme, kayıt dışının yarattığı haksız rekabetin ortadan kaldırılması, kalifiye ara eleman sorununun çözülmesi, bu konuda ilk akla gelen örnekler... Örnekleri çoğaltabilirsiniz...

İçinden geçtiğimiz süreç, her türlü mikro düzenlemenin önem kazandığı bir süreçtir ve gelişmişliğin temel göstergeleri bu ince ayarlarda gizlidir.

Değerli konuklar,

Türkiye bu noktalara kolay gelmedi. Ekonomide başarılı performansın devamı, sağlamış olduğumuz ekonomik ve siyasi istikrarı korumamıza bağlıdır. Buraya gelebilmek için çok zaman, enerji ve kaynak sarf ettik, çok bedel ödedik. Bu süreci yeniden yaşayamayız. Ekonomimizin makro değerlerinde sağlanmış olan belirgin iyileşmeyi sürdürmek ve daha da ileri götürmek durumundayız.

Bunun için ekonomik istikrarı sağlayan en önemli unsurlar olan mali disiplini ve bütçe dengesini titizlikle korumaya devam etmeliyiz. Seçim ekonomisine geçit vermemeliyiz.

AB perspektifinin ve IMF programının istikrara yaptığı katkı önemini korumaktadır. Yapısal reformları devam ettirmeli, mikro planda uyum çabalarımızı hızlandırmalı ve sadece kağıt üstünde değil uygulamada da reformlara sahip çıkmalıyız. Özelleştirmeleri sürdürmeli, yabancı sermayenin önünü açmaya devam etmeli, kayıt dışı ekonomiyle mücadele etmeliyiz.

AB ile ilişkilerimizi, kısa vadeli gelişmelere odaklanmadan, masada oturmanın getirilerinden maksimum ölçüde yararlanarak, hedefimizi gözden kaybetmeyerek, zaman zaman yavaşlasak da tam üyelik hedefine doğru yürüyüşümüzü kesintisiz biçimde sürdürmeliyiz.

Evet AB yanlış yapmıştır. TÜSİAD bu yanlıştan rahatsız olduğunu AB nezdinde her düzeyde ifade etmiş ve edecektir. Kazanılmış haklarımız vardır. AB üyesi bazı ülkelerin iç siyasi çalkantılarına, birkaç Avrupalı politikacının kısa vadeli hesaplarına tam üyelik perspektifimizin kurban edilmesine, “imtiyazlı ortaklık” gibi seçeneklerin önümüze sürülmesine izin vermeyiz. Onlar gelir geçer, süreç devam eder.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.